

OBSAH

Předmluva	9
Politický režim aneb svoboda a demokracie „v akci“ (<i>mutato nomine de te fabula narratur</i>) Pavel Holländer	
Úvod	20
1. Co je politický režim?	24
Politický režim za oponou pojmů	24
Politický režim ve státopědě a ústavním právu	39
Politický režim v politické vědě	47
Proč rozlišovat pojem politický režim?	56
2. Poznámky k totalitním a autoritativním režimům	67
3. Přístup k politickým režimům ve druhé polovině 20. století	85
Sociálně-ekonomické předpoklady a charakter politického režimu	85
Instituce a funkce ústavních systémů a politický režim	94
Volby a liberální svobody jako kritérium politického režimu	102
4. Hybridní svět	117
Volby vs. volební klam	117
Smrt demokracie tisíci odečítáními	129
Přelud neliberální demokracie	134

5. Demokracie jako ústavní metoda rozhodování	138
Peripetie se zaváděním principu většiny do moderních ústav	138
Soužití rovnosti a svobody v ústavní teorii	153
Dvě strany tyranie většiny	159
6. Demokracie jako princip konstitucionalismu	166
Demokracie jako normativní vakuum	166
Demokracie jako architektura politického prostoru	169
Principy moderního konstitucionalismu	174
7. Autoritativní konstitucionalismus	186
Normativní varianty hybridních režimů v ústavní teorii	186
Autoritativně konstitucionalistický režim	193
Ústavní vs. mimoústavní zdroje autority	202
8. Moderní autoritativní režimy	207
Zkušenosti Výmarské republiky	207
Východiska pojetí současných autoritativních režimů	217
Ústavní ukazatele autoritativních režimů	224
Eroze demokracie jako důsledek napínání pojmů	235
Politická svoboda jako první podmínka pro demokracii	241
Závěr	248
Summary	262
Použitá literatura	265

PŘEDMLUVA

Politický režim aneb svoboda a demokracie „v akci“ (mutato nomine de te fabula narratur)

Autorské renomé nejen v okruhu právní nýbrž i širší čtenářské veřejnosti, si Helena Hofmannová získala odborně originálními a čtenářsky poutavými pracemi věnovanými soudobým dějinám, konkrétně pak právním konotacím osudu českých a moravských Židů v Protektorátu Čechy a Morava (*Právní postavení Židů v Protektorátu Čechy a Morava (1939–1941)*. Praha: Sefer, 2000; *Zákonné bezpráví. Židé v Protektorátu Čechy a Morava*. Praha: Auditorium, 2011). „Zasvěcencům“ sledujícím právnícké časopisy jsou dobře známy i její studie k otázkám demokracie či postavení menšin. Novou knihou Helena Hofmannová představuje již i širší veřejnosti výsledky studia, bádání, úvah v oboru dalšího ze svých profesních zájmů, v oboru politologickém a státovědném. S poděkováním jsem v této souvislosti přijal nabídku možnosti prostudovat si rukopis díla, jenž pro mne byl podnětem k vlastním úvahám a asociacím. Ty se staly podnětem k čilé korespondenci: jedním z kamínek v mozaice naší debaty byla i s velikou upřímností a v komprimované formě vyjádřená motivace k napsání knihy (uvádím ji s laskavým autorčíným souhlasem): „Nápad na přístup k tématu vznikl z velké míry jako reakce na četbu amerických autorů, kteří se nyní vášnivě věnují problematice autoritativních režimů, stejně jako se předtím věnovali problematice hybridních režimů. Při četbě těchto autorů jsem zažila zkušenost dvojího světa vědeckého přístupu. U politických režimů to je velmi markantní, protože zjednodušeně řečeno, v USA o nich teď píše téměř každý, a současně většinu (vlastně skoro všem) těmto pracím chybí základní východisko o tom, co vůbec politický režim je. Zároveň se přiznám, že jejich angažovanost je nakažlivá a přitažlivá; a je to takový zvláštní schizofrenní svět, kdy lze obdivovat jejich nasazení a odvalu, a na straně